

MATTHEÛS

12:22-30

Demonische bezetenheid als mogelijke
oorzaak van lichamelijke beperkingen

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/mattheus/12-22-30

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	De bezeten, blinde en stomme man	6 min	3
2	Demonische en lichamelijke oorzaken	3 min	6
3	Modern ongeloof in het bovennatuurlijke	8 min	7
4	Demonische oorzaken vandaag herkennen	4 min	11
	Om verder te lezen		12

1

De bezeten, blinde en stomme man

Onze studie van het leven van Jezus in het Evangelie van Mattheüs brengt ons bij een passage die begint in Mattheüs 12, vers 22. Die zal ik nu voorlezen. In Mattheüs 12:22 schrijft de apostel:

Toen werd er iemand bij Hem gebracht die door een demon bezeten was en die blind was en niet kon spreken; en Hij genas hem, zodat hij die blind was en niet had kunnen spreken zowel kon spreken als zien. En heel de menigte was buiten zichzelf en zei: Is dit niet de Zoon van David? Maar de Farizeeën hoorden dit en zeiden: Deze drijft de demonen alleen maar uit door Beëlzebul, de aanvoerder van de demonen. Jezus echter kende hun gedachten en zei tegen hen: Ieder koninkrijk dat tegen zichzelf verdeeld is, wordt verwoest; en geen enkele stad of geen enkel huis dat tegen zichzelf verdeeld is, zal standhouden. En als de satan de satan uitdrijft, dan is hij tegen zichzelf verdeeld; hoe kan zijn rijk dan standhouden? En als Ik door Beëlzebul de demonen uitdrijf, door wie drijven uw zonen ze dan uit? Daarom zullen die uw rechters zijn. Maar als Ik door de Geest van God de demonen uitdrijf, dan is het Koninkrijk van God bij u gekomen. Of hoe kan iemand het huis van de sterke binnengaan en zijn huisraad roven, als hij niet eerst de sterke gebonden heeft? En dan zal hij zijn huis leegroven. Wie niet met Mij is, die is tegen Mij; en wie niet met Mij bijeenbrengt, die drijft uiteen.

MATTHEÛS 12:22-30

Ik stop daar met lezen. We zullen slechts enkele van deze verzen kunnen bespreken. De rest behandelen we een andere keer. Laten we beginnen met een bespreking van het eerste deel van deze passage:

Toen werd er iemand bij Hem gebracht die door een demon bezeten was en die blind was en niet kon spreken; en Hij genas hem, zodat hij die blind was en niet had kunnen spreken zowel kon spreken als zien.

MATTHEÛS 12:22

Er zijn hier verschillende zaken te bespreken. In heel de Schriften wordt het als vanzelfsprekend aangenomen dat bezetenheid door demonen een werkelijk verschijnsel is. Dit is niet de eerste keer dat we dit in de Evangeliën tegenkomen. En het is ook niet de laatste keer dat we dit in de Evangeliën of in het boek Handelingen zullen tegenkomen. Ik durf wel te zeggen dat het ook niet de laatste keer is dat we dit in onze tijd tegenkomen. Ik geloof dat bezetenheid door demonen een verschijnsel is dat ook in onze eigen tijd nog voorkomt. Het is iets wat christenen moeten herkennen en waarvan ze moeten weten wat ze eraan kunnen doen.

Demonen zijn persoonlijke wezens. Het zijn geestelijke wezens. Nergens in de Schrift wordt ons verteld waar ze vandaan kwamen. Er wordt ons wel verteld dat sommige engelen, die ooit God dienden, van Hem zijn afgefallen en nu tegen God in opstand zijn. De Bijbel vertelt ons niet werkelijk dat de demonen dezelfde wezens zijn als deze engelen, hoewel daar in de christelijke theologie meestal wel van wordt uitgegaan. De meeste christenen geloven dat de gevallen engelen dezelfde wezens zijn als de demonen die we in deze verhalen tegenkomen. Dat is mogelijk. Op grond van de Schrift weten we eenvoudigweg niet of we hen met elkaar moeten vereenzelvigen. Als de demonen niet met de gevallen engelen vereenzelvigd moeten worden, is het niet helemaal duidelijk waar ze precies vandaan komen.

Maar één ding maakt de Bijbel heel duidelijk: ze zijn kwaadardig, ze zijn slecht en ze staan vijandig tegenover God en tegenover mensen. Ze kwelen mensen graag. Dat is de voornaamste bezigheid van demonen zoals we daarover in de Schriften lezen.

We zouden misschien hebben gedacht dat iemand die volledig onder de macht van een demon staat, herkenbaar zou zijn aan zijn immoraliteit of aan ander zondig gedrag. Ik zeg niet dat mensen die door demonen bezeten zijn niet zondig zullen zijn. Maar wanneer demonen in de Schriften bezitnemen van mensen, lijken ze hen voornamelijk te kwellen, in plaats van hun immorele of zondige gedrag voor te schrijven. Nogmaals, ik ontken niet het ene om het andere te benadrukken. Iemand die door een demon bezeten is, kan erg zondig of erg immoreel zijn. Maar de kern van bezetenheid door demonen lijkt in de Schrift te zijn dat een demon in iemand woont om die persoon op allerlei manieren te kwellen.

In sommige gevallen is die kwelling psychisch en geestelijk, zodat de persoon krankzinnig is en psychisch en emotioneel wordt gekweld. In andere gevallen is de kwelling lichamelijk. In dit specifieke geval was deze man door een demon bezeten en was hij blind en stom. Dat betekent natuurlijk dat hij niet kon zien en niet kon spreken.

Wat ik belangrijk vind om op te merken, is dat er niet wordt gezegd dat het gedrag van deze man was aangetast. Deze man leefde niet tussen de graven en verwondde zichzelf niet met stenen. Deze man stond niet in de synagoge te schreeuwen, zich vreemd te gedragen en de orde te verstoren. Hij was niet schizofreen. Hij vertoonde geen van de gedragsverschijnselen die we bij sommige gevallen van bezetenheid door demonen in de Bijbel aantreffen. De man had eenvoudigweg een lichamelijke handicap. Hij was beperkt. Hij was lichamelijk blind en hij was ook lichamelijk stom.

Ik zeg dat hij lichamelijk stom was, maar ik weet niet echt of zijn stomheid een organische oorzaak had. Misschien was het iets wat hem langs psychosomatische weg was aangedaan. Maar het punt is dat zijn toestand een lichamelijke toestand was, of zo leek het tenminste. Hij was op meer dan één manier lichamelijk beperkt, en toch was de oorzaak van zijn lichamelijke toestand geestelijk en niet organisch.

Met andere woorden, hij was niet blind door beschadiging van zijn hoornvlies of zijn oogzenuw. Hij was blind door een verstoring van het gezichtsvermogen die in dit geval door een demon werd veroorzaakt. En ook zijn onvermogen om te spreken was hem opgelegd door demonische onderdrukking of bezetenheid. Toen hij van deze bezetenheid door de demon werd bevrijd, kon hij zien en kon hij spreken.

2

Demonische en lichamelijke oorzaken

Hieruit moeten we voorzichtig een paar dingen afleiden. Ten eerste moeten we kunnen erkennen dat sommige gevallen van lichamelijke beperkingen misschien geen organische oorzaak hebben, maar in feite demonisch kunnen zijn. Zelfs medische deskundigen zeggen vaak dat bepaalde vormen van beperkingen en ziekte geen organische oorsprong hebben. Van een zeer groot percentage van de ziekten wordt vaak gezegd dat ze psychosomatisch zijn. Dat wil zeggen dat de geest invloed uitoefent op het lichaam. Het is de manier waarop iemand denkt, of het is iets in zijn geest waardoor hij lichamenlijk niet kan functioneren.

Ik kan op dit gebied geen enkele aanspraak op deskundigheid maken en ik kan er geen positief of negatief oordeel over geven. Misschien is het waar dat veel lichamelijke symptomen slechts het gevolg zijn van een psychische toestand. Maar als dat waar is, zou het niet moeilijk te begrijpen moeten zijn dat, in het verlengde van hetzelfde beginsel, een lichamelijke aandoening soms het gevolg kan zijn van iets geestelijks, in plaats van bijvoorbeeld een lichamenlijk letsel, een virus, een genetisch probleem of wat dan ook. Het kan iets geestelijks zijn en het kan door een demon worden veroorzaakt.

We zien dit niet alleen hier geïllustreerd, maar ook in enkele andere gevallen in de evangeliën. De mensen die door demonen bezeten zijn en door de bediening van Christus worden bevrijd, vertonen vóór hun bevrijding lichamenlijke symptomen. Voor zover wij weten, vertonen ze geen enkel ander teken van demonische bezetenheid. Het lijkt erop dat de lichamenlijke symptomen hun hele probleem vormen, en er wordt verder niets genoemd. Wanneer de demonen worden uitgeworpen, is de lichamenlijke aandoening verdwenen.

Dit moeten we op grond van de Schrift bereid zijn te erkennen, maar er is nog iets waarmee we voorzichtig moeten zijn. Ik weet zeker dat velen van jullie al kunnen voorzien wat ik ga zeggen, en dat is dit: het is een vergissing, en het zou Bijbels onjuist zijn, om te zeggen dat alle gevallen van ziekte of lichamenlijke beperkingen door demonen worden veroorzaakt. Dat is niet zo.

Jezus genas andere blinde mannen van wie nooit werd gezegd dat ze demonen hadden. Wanneer Hij demonen uit mensen wierp, sprak Hij tot de demonen en zei Hij dat ze weg moesten gaan. Maar wanneer Hij mensen genas die geen demonen hadden, gebod Hij hun over het algemeen eenvoudig om gezond te worden. Er zijn bijvoorbeeld verschillende gevallen in de Schriften waarin Jezus blinde mensen geneest en hun gezichtsvermogen herstelt. Dit is een ongewoon geval, waarin de blinde man door een demon blind was gemaakt. Daarom wierp Hij de demon uit, in plaats van alleen maar tot de man te spreken om zijn gezichtsvermogen te herstellen. Dat leidde tot herstel van zijn gezichtsvermogen.

Wat we bij het overwegen van alle Bijbelse gegevens moeten leren, is dat er gevallen van beperkingen zijn die door demonen worden veroorzaakt, maar dat dit uitzonderlijke gevallen kunnen zijn. De meeste gevallen van dezelfde soort beperking in de Schrift worden blijkbaar niet door demonen veroorzaakt. De Bijbel erkent dat organische ziekten en organische oorzaken bestaan, maar erkent ook dat er sommige gevallen zijn waarin er geen organische oorzaak is, maar waarin een geestelijk wezen het probleem veroorzaakt.

3

Modern ongeloof in het bovennatuurlijke

Dat zou moeten helpen om een verkeerde opvatting van sommige meer vrijzinnige theologen te corrigeren. In onze moderne wereld vinden veel moderne denkers dat geloof in demonen werkelijk archaïsch is, dat het min of meer middeleeuws is. We leven in een wetenschappelijk tijdperk. Tegenwoordig kunnen we veel dingen wetenschappelijk verklaren die mensen in de oudheid niet begrepen. Soms wordt gezegd dat ze die dingen eenvoudigweg toeschreven aan denkbeeldige, onzichtbare wezens zoals feeën en demonen en dergelijke, omdat ze die niet begrepen.

Daarom zouden zij aanvoeren dat wanneer je in de Bijbel over demonen leest, je in werkelijkheid een weergave leest van de mythologie van de schrijver en van de mensen uit die tijd. Maar zij zouden aanvoeren dat we nu in een tijd leven waarin het niet langer nodig is om in demonen te geloven. Dat is een beetje naïef en nogal dwaas. Tegenwoordig is het beslist niet nodig om in demonen te geloven, want mensen van

wie men in Bijbelse tijden dacht dat ze door demonen bezeten waren, kunnen nu een fysiologische of psychische diagnose krijgen. We leven in een wetenschappelijk tijdperk waarin we niet meer over demonen hoeven te spreken.

De suggestie dat de Bijbelschrijver en de mensen in Bijbelse tijden in demonen geloofden, eenvoudigweg omdat ze de organische oorzaak van ziekte niet begrepen, en dat ze daarom alles wat ze niet konden begrijpen bijgelovig toeschreven aan ongeziene machten zoals demonen, getuigt van een ernstig onbegrip en een verkeerde uitleg van het materiaal in de Schrift. Als dit het geval was, zouden we verwachten dat alle ziekten in de Bijbel aan demonen werden toegeschreven — alle mysterieuze ziekten.

Als we lezen over een volk dat, eenvoudigweg door zijn gebrek aan kennis van wetenschappelijke zaken, alle onverklaarbare verschijnselen toeschreef aan het werk van demonen of goden, dan zouden we niet, zoals wel het geval is in de Schrift, zoveel ziektegevallen aantreffen die gewoon als ziekten worden behandeld. En die worden genezen op een manier waarop zelfs artsen in die tijd ze soms konden genezen. Toch maakt de Bijbel onderscheid tussen gevallen waarin een probleem door demonen wordt veroorzaakt en gevallen waarin dat niet zo is. Met andere woorden, de Schrift kan niet op simplistische wijze worden afgedaan als slechts een bijgelovig document dat ervan uitgaat dat demonen bestonden en dat daarmee alle mysterieuze, slechte dingen die mensen overkomen worden verklaard. De Bijbel schrijft niet alle ziekte of al het kwaad toe aan demonen. Veel kwaad in de Bijbel wordt toegeschreven aan de menselijke natuur, niet aan demonen. En veel ziekte wordt behandeld en besproken zonder enige verwijzing naar demonen en zonder enige veronderstelling dat er demonen aanwezig waren. Wanneer we dus lezen over een geval waarin iemands toestand door demonen werd veroorzaakt, moeten we ons afvragen waarom de mensen in dit geval een demonische oorzaak herkenden en daar in veel andere situaties niet van uitgingen.

Mijn antwoord zou zijn dat de mensen in Bijbelse tijden het verschil kenden tussen bezetenheid door demonen en een louter natuurlijk verschijnsel, omdat demonen zich anders gedragen dan virussen. Demonen spraken bijvoorbeeld door mensen heen. Demonen stelden mensen in staat bovennatuurlijke dingen te doen, zoals de man die tussen de graven woonde en de ketenen waarmee hij geboeid was kon verbreken door de bovennatuurlijke kracht die de demonen hem gaven. Soms gaven demonen de

persoon van wie ze bezit hadden genomen helderziende vermogens die indrukwekkend nauwkeurig leken. En wanneer de demon werd uitgedreven, waren die vermogens verdwenen. Zo'n verhaal vinden we in het boek Handelingen, hoofdstuk 16.

Het lijkt erop dat mensen in specifieke gevallen, in tegenstelling tot andere gevallen, herkenden dat vreemde persoonlijkheden in mensen woonden en een bovennatuurlijk verschijnsel teweegbrachten. Ze herkenden dat het probleem van die persoon niet slechts fysiologisch of genetisch was, of een chemische onbalans in de hersenen, of wat dan ook. Beweren dat demonen eenvoudigweg een bijgelovige manier zijn om de verkeerd begrepen krachten van de menselijke persoonlijkheid te beschrijven, of iets dergelijks, gaat volledig voorbij aan de reden waarom mensen vroeger in demonen geloofden. Sommigen van ons doen dat trouwens nog steeds.

Wanneer je een situatie ziet waarin iemand plotseling een andere persoon wordt en vreemde stemmen door hem heen spreken, is dat veelzeggend. Die stemmen delen informatie mee die de persoon niet heeft kunnen leren, maar die toch waar blijkt te zijn. Soms gaat het om dingen die elders plaatsvinden en waarvan degene door wiens mond er gesproken wordt, langs natuurlijke weg nooit iets had kunnen weten. Of je ziet een geval waarin Jezus zo iemand tegenkomt en de demonen in hem beveelt hem te verlaten en in een kudde varkens te gaan. De man is plotseling weer bij zijn volle verstand, en de kudde varkens wordt plotseling krankzinnig en razend en rent van een steile helling het water in — zesduizend varkens.

Het lijkt mij dat zulke gebeurtenissen niet gemakkelijk door natuurlijke oorzaken te verklaren zijn. De enige reden waarom een moderne denker het idee zou uitsluiten dat dit een geval van bezetenheid door demonen is, zou zijn dat moderne denkers niet in het bovennatuurlijke geloven. Daarom konden mensen in Bijbelse tijden bezetenheid door demonen herkennen, terwijl moderne, intelligente, verfijnde, hoogopgeleide academici die niet kunnen herkennen. Dat komt alleen doordat moderne academici bevooroordeeld zijn. Inderdaad: ze koesteren een vooroordeel tegen het bovennatuurlijke. Mensen uit de oudheid hadden dat vooroordeel niet.

Ik noem het een vooroordeel, omdat het niets anders is dan dat. Zeggen dat het bovennatuurlijke niet bestaat, is iets beweren wat geen mens werkelijk met enige zekerheid kan beweren. Iemand kan zeggen: “Ik heb zelf nooit een verschijnsel gezien dat ik bovennatuurlijk zou kunnen noemen.” Dat zou iemand terecht kunnen zeggen. Maar zeggen dat er niet zoiets als een bovennatuurlijke wereld bestaat, dat er geen wezens zijn die ik niet kan zien en geen krachten die ik niet kan verklaren, betekent dat je bevooroordeeld bent tegen een mogelijk werkelijk bestaand domein dat je eenvoudigweg niet hebt ervaren. Het is de arrogantie waarmee iemand zegt: “Omdat ik het niet heb ervaren, en omdat mijn ervaringen de norm moeten zijn en ik alle andere dingen aan mijn ervaring zal toetsen, kan dus niemand het hebben ervaren.” Dit vereist een ongelooflijke mate van vooringenomenheid en arrogantie van moderne academici. Natuurlijk hebben ze aan geen van die twee eigenschappen gebrek: vooringenomenheid of arrogantie.

Vroeger waren mensen veel nederiger. Ze waren bereid te geloven wat overduidelijk was. Wanneer iemand duidelijk bezeten was door boze geesten, hadden ze niet het vooroordeel dat hen dwong te zeggen: “Dit kan niet bovennatuurlijk zijn, want zoiets als het bovennatuurlijke bestaat niet.” Ze stonden open voor de mogelijkheid van het bovennatuurlijke. Daarom hadden ze, wanneer ze het zagen, niet de moeite met het herkennen ervan die moderne, verfijnde academici wel hebben.

Ik schaam me er absoluut niet voor om te zeggen dat ik in het bovennatuurlijke geloof. Ik sta ervoor open. Ik geloof niet dat ik naïef ben. Ik geloof niet dat ik dingen aan het bovennatuurlijke toeschrijf die daaraan niet hoeven te worden toegeschreven. Tegelijkertijd ben ik blij dat ik ruimdenkend genoeg ben om te geloven dat sommige dingen misschien het beste in bovennatuurlijke termen kunnen worden verklaard, omdat die verklaring werkelijk overeenkomt met de werkelijkheid.

Zo waren de mensen uit de oudheid in Bijbelse tijden. Ze konden bezetenheid door demonen herkennen en hadden geen filosofische bijbedoeling om de mogelijkheid bij voorbaat uit te sluiten. Daarom stonden ze dicht bij de werkelijkheid dan veel moderne academici, die eenvoudigweg de aspecten van de werkelijkheid hebben beperkt waarvan ze bereid zijn te erkennen dat ze bestaan.

4

Demonische oorzaken vandaag herkennen

In dit geval was deze blinde en stomme man natuurlijk door een demon bezeten, en die bezetenheid veroorzaakte zijn toestand. Ik zou willen opperen dat sommige mensen die tegenwoordig met beperkingen te maken hebben, inderdaad hetzelfde probleem kunnen hebben. Naar mijn mening zou het heel verkeerd zijn om aan te nemen dat iedere persoon met een beperking demonen heeft. Dat is eenvoudigweg niet het geval. Er zijn gevallen in de Bijbel waarin mensen die door demonen bezeten waren epileptische aanvallen kregen. Maar op andere plaatsen in de Bijbel wordt epilepsie als een afzonderlijke categorie naast demonische bezetenheid genoemd. Daar wordt erkend dat er zoiets bestaat als epilepsie die niet door demonen wordt veroorzaakt. Hetzelfde geldt voor blindheid, stomheid en sommige andere aandoeningen.

In Lukas 13 lezen we over een vrouw die voorovergebogen was en niet rechtop kon staan, omdat zij een geest van zwakheid had. Toen Jezus de geest uitdreef, kon zij rechtop staan. Maar het zou verkeerd zijn om aan te nemen dat iedereen met een kromming van de wervelkolom of met een bochel een demonische oorzaak heeft.

Het enige wat ik zeg, is dit: Jezus was bereid problemen te behandelen overeenkomstig wat ze werkelijk waren. Hij nam niet aan dat er altijd demonen bij betrokken waren, maar Hij wist wanneer dat wel zo was en Hij was bereid ze als zodanig aan te pakken. Ik denk dat degenen onder ons die het lijden van anderen willen verlichten, zich ervan bewust moeten zijn dat het lijden van mensen soms volledig wordt veroorzaakt door fysiologische en organische oorzaken. De medische wetenschap kan hun misschien iets bieden. Naast de medische wetenschap bestaan er ook alternatieve behandelmethoden die misschien nuttig zijn, bijvoorbeeld kruidenbehandelingen of homeopathische behandelingen.

Het punt is dat wij als christenen erkennen dat de aandoeningen van sommige mensen, die wij hopen te verlichten, lichamelijk van aard zijn. Ze worden veroorzaakt door lichamelijke oorzaken, die in sommige gevallen vrij gemakkelijk te begrijpen zijn en vaak op lichamelijke wijze verholpen kunnen worden. Maar er zijn gevallen die niet zo zijn en niet aan die beschrijving beantwoorden. Ik denk dat het heel verkeerd zou

zijn als wij aannamen dat er tegenwoordig geen gevallen van demonische bezetenheid zijn. Wanneer mensen door demonen bezeten zijn, kan dat allerlei gevolgen hebben. Daar kunnen lichamelijke aandoeningen bij horen. Dat is wat de Bijbel leert. Dat is wat de Bijbel laat zien. Zodra we dat erkennen, zijn we misschien beter dan voorheen in staat om mensen te helpen die niet met de gebruikelijke medische middelen geholpen kunnen worden.

Ik wil mensen met chronische aandoeningen die artsen niet hebben kunnen genezen, geen onterechte hoop geven. Sommige van die aandoeningen kunnen inderdaad fysiologisch zijn. Ze hebben misschien helemaal geen demonische oorsprong. Het kan eenvoudigweg zo zijn dat de artsen nog niet hebben ontdekt wat er aan de hand is. Het is dan raadselachtig, maar niet noodzakelijk bovennatuurlijk.

Tegelijkertijd kan het voor mensen met chronische aandoeningen misschien bemoedigend zijn om te bedenken dat die wellicht met geestelijke middelen verholpen kunnen worden. Dat kan door in de Naam van Jezus gezag uit te oefenen over de machten van de duisternis en ze uit te drijven. Ik kan niet zeggen dat dit altijd het geval zal zijn, want ik geloof niet dat dit altijd het geval zal zijn. Ik ben zelfs niet bereid te zeggen dat het vaak het geval zal zijn. Maar omdat de Bijbel er voorbeelden van bevat, ben ik bereid te zeggen dat er tegenwoordig misschien ook zulke gevallen zijn.

Sommige mensen denken dat je iemand angst aanjaagt als je tegen die persoon zegt dat zijn probleem misschien door demonen wordt veroorzaakt. Misschien zouden mensen daar doodsbang van worden, maar ik zou dat zelf niet angstaanjagend vinden. Ik zou het hoopgevend vinden. Een demon kan tenslotte uitgedreven worden. Sommige lichamelijke aandoeningen kunnen niet gemakkelijk genezen worden. Daarom moeten we de volle raad van de Schrift in aanmerking nemen wanneer we zowel de menselijke nood als wat er gedaan moet worden om die te verlichten, proberen te begrijpen. We zullen onze studie voortzetten.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Mattheüs 12:22-30
 - Mattheüs 12:22
-

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.